

” – – – har
Venus varit en liten prick av Ljus
– – – , ständigt mot Bakgrund av
Evighetens svarta skiva. Men den
dag då Passagen sker, skall allt
plötsligt förblandas – då hon
fångas, mörk, kroppslig, fast,
framför Solens anlete – likt en
Gudinna förvandlad från ljus till
Materia.”

Thomas Pynchon

Nanna

December i Santiago. Värmen smyger sej på. Sommar mitt i vintern, så märkligt. Alltjämt märkligt.

Om eftermiddagarna, när hon är ensam, sitter hon i trädgården vid det skrangliga bordet och knackar rastlöst med pennan mot kollegieblocket. Prickar, streck, dåliga teckningar.

Söker strukturen till ett program om ursprungsbefolkning för Utbildningsradion. Kunde väl ringa sin man för information, men de har inte setts på länge, det är osäkert hur de ska ha det. Ibland har det fallit henne in att hon vet mindre om sitt eget liv än om hans och mapucheindianerna, och att det inte är någon tillfällighet. Vem gör en berättelse om sin egen historia? Inte hon.

Har träffat en man, som hastigast. Bara kamratligt men. Hans skugga förföljer.

Rastlösheten kliar.

Första gången dök han upp på en bar i ett anfall av uppvaktning fast de aldrig förr setts. Föll på knä.

Det skraller till i trädgårdens bortersta hörn; Store tid, hur har han upptäckt henne i denna kolossala stad? Hinner hon tänka. Men det är bara katterna som välter en kruka.

De finns överallt, de där halvvida djuren. Ränner kors och tvärs genom buskarna, klättrar och kastar sej i träden. Katthåren viner som osynligt flimmar runt i luften; hon nyser oavbrutet. Letar i kassen efter burken med allergipiller och sväljer ett snabbt innan det hinner börja klla i ögonen. Första tiden klöste hon sej blodig, men nu har det lugnat sej.

Nu har allt lugnat sej.

Rosorna blommar i december. Bougainvillean. Julstjärnorna. Trädgårdens dofter döljer avgaserna från gatan än så länge. Annars är det trafiken hon kommer att minnas, stinkande, slamrig. Först trodde hon länge att hon skulle stanna, att Santiago fick bli den äntliga platsen, men nu har tvivlet kommit.

Det finns andra ställen. Men hem ...? Hon vet inte.

Anlände i slutet av september förra året strax efter den svenska talmannens besök. Först till Arica i nordligaste delen, där tusen barn blyförgiftats av våtverksslam som exporterats av Boliden Mineral.

Av förgiftningen blev barnen aggressiva med inlärningssvårigheter, koncentrationsproblem och grava sociala störningar. ”Jag har inte kommit för att lösa något. Jag kom för att sjunga och för att du ska sjunga med mig”, sade talmannen, citerande Pablo Neruda, pristagare av det svenska Nobelpriset.

Nanna rodnar – varför sjöng talmannen? Ibland, när folk frågar varifrån hon härstammar, svarar hon bara diffust ”Europa”.

Barnen i Arica fördummas av svenskt avfall, men talmannen insisterade på att sjunga.

Senare sålde Boliden gruvorna till Canada. Vi har sålt problemet, tänkte hon. Hon skulle också vilja sälja problemen, samvetet, skuld-känslorna, sveken. En fyndighet ingår i köpet, koppar i Arica. Och i henne?

På väggen i hennes rum sitter fastnålat ett vykort som taget ur en förkrigsfilm, men det är Pablo Neruda med armen runt en vacker kvinna. De står lutade mot ett räcke med en stad i fonden och ett stort vatten. Poeten klädd i hatt. Himlen är gul. Dimmornas bro, far det genom hennes minne, reprisfilm på teve, hon har glömt skådespelarna. Hennes mamma kan sådant.

Hennes mamma.

Hon kan svaren på frågorna som ingen längre ställer. Jämngammal med talmannen, tänker hon, men sedan tänker hon att hon måste sluta tänka på Sverige. Talmannen är inte hennes ansvar, och mamma inte.

Palmerna rör sej i brisen från havet. Det är tidig kväll, glödlamporna tänds i träden. Ute på gatan smäller vinden i affischerna

inför valet till senaten. Pinochet-anhängarnas skyltar svirrar från var-
enda telefontråd, lyktstolpe, påle, träkäpp. Borgmästaren ler på
plakaten, självsäkert med segertummen i vädret mot en himmelsblå
bakgrund, hållande i schack sina kamrater med armen om axlarna.

I centrum av stan visar skyltfönstren vita vinterlandskap, medan
tomtarna på gatorna rinner av sommarsvett. Plastgranarna med röda
rosetter glittrar ikapp med krubborna kring kyrkorna, och igenkänn-
liga julsånger dansar fram i luften. Som här, som hemma. Som Lon-
don, New York.

Hon saknar sin mormors hus. En gul kåk i ett uppländskt landskap.
Ingen bomull med stjärnglitter. Bara kall blöt snö. I sällsynta fall
norrskan men oftast inte. Frysande, frustande tomte som stampade
på bron, med en juldofte av glögg ur munnen. Nej, fel, inte doft. Stank
av glögg och snus.

En gång, i ett tidigare liv kanske, kom hon och hennes mamma en
grådisig gryning till mormors hus. De hade lämnat allt bakom sej.
Mamman lyfte henne upp mitt i natten, bar henne i sin famn och
räddade henne ur något hon inte vet.

Ett minne hon vaggar.

Då var mamma Mamma.

Concertación vill fri abort och skilsmässor, men pinochetpojkarna
kommer att vinna med sin blåa himmel.

Då var hon

Det får dem som kämpade mot diktaturen med livet som insats
att uppröras.

hennes Mamma.

Då.

Katterna har lagt sej till ro eller vad de sysslar med så här dags. Tyst
i trädgården. Vinden leker. Mörker.

Det går snabbt.

Hon stoppar pennan i fickan. Ingenting idag, heller.

Blomdoften bedövar.

Hon suger in lukterna och kvällsvärmen. Sommarens löften. Sex-
tonde december. Inatt räknas rösterna från valet.

Katterna börjar leka igen. Vinden tar i, får fatt i palmernas ljuskedjor; glödlamporna blinkar som om ljuset flirtar. Hon rafsar ihop sina saker och går in.

Här börjar berättelsen, den som inte är hennes utan en historia hon försökt att fånga. Men nu ljuger hon, för vem kan skilja en syster från en annan.

Minna

Stockholm i mars.

Centralstationen klockan fem, caféet till vänster. Det var där de skulle mötas. Minna sökte med blicken. Nej, hon hade inte kommit. Klockan var fem på sekunden; hon hade verkligen ansträngt sej för att vara punktlig. Köpte en kaffe och väntade. Fem minuter, tio minuter. En kvart. Halv sex.

Märklig mamma som aldrig kunde passa tiden! Ändå var det hon som stämt träff. Det var flera månader sedan de sågs, förra sommaren kanske. Ingen av dem var vidare angelägen. Vad skulle de säga? ”Du är mitt livs besvikelse.”

Hon tog rulltrappan upp och gick gången bort mot spärrarna, vek av i böjen vid lekhörnan, och just då såg hon en kvinna resa sej borta i caféet.

– Minna!

Hon stannade upp. Fel café, typiskt Karina.

– Minna! Du är tretti minuter försenad! Jag blev så orolig.

– Mamma, det är fel café!

– Vad?

– Vi bestämde träff på caféet i stora hallen.

– Ja. Det är väl här!

Meningslöst att diskutera.

– Du har alltid rätt.

Åtminstone det måste Minna få sagt, och Karina protesterade inte, märkte kanske inte den syrliga tonen.

– Var det något särskilt du ville? Jag har lite bråttom.

– Ja ...

– Tyron väntar.
 – Jaså ... ja ... jag tänkte att vi kunde prata en stund ... jag ...
 – Har det hänt nåt?
 – Vi kunde väl äta en pizza eller ... jag bjuder.
 – Jag har lovat vara hemma till sex. Du vet hur Tyron är. Bäst jag ...
 – Kanske en annan gång att ...
 – Det är jättestressigt just nu faktiskt.
 Minna tog några steg mot dörrarna.
 – Kan du inte hälsa på ... nån helg ... träffa Kalle?
 – Joo ... Minna drog på det. Kalle ... det vore kul. Han var i alla fall hennes bror. Hon hade glömt hans födelsedag i vintras.
 – Han fick ingen present av mej. När han fyllde tio.
 – Jodå. Jag köpte en. En från dej och en från Nanna. Han skulle blivit så besviken om ... ja, och hans far bryr sej ju inte om sånt.
 – Men jag tittar över på söndag. Säg till Kalle att jag kommer. Vad låg det i paketet från mej?
 – Benskydd.
 – Spelar han fortfarande?
 – Av Nanna fick han hockeyhandskar.
 Minna drog sej mot spärrarna.
 – Hej då, mamma. Vi ses på söndag då. Hon höjde handen till en vinkning.
 Lite senare stod de på varsin perrong och upptäckte varandra tvärs över spåren, och strax innan södergående tåg rusade in, satte Minna händerna för munnen och ropade, men Karina hann inte uppfatta orden.
 Tågsättet stod redan emellan som en skärm.

Minna kom inte på söndagen men ringde och sa i telefonsvararen att hon skulle komma en annan dag istället. Hon hade verkligen tänkt göra det, men det blev uppskjutet av saker som kom emellan.

Tyron sa, att ingenting tvingade henne. Det fanns ingen skriven lag att en myndig människa var tvungen att besöka sin mor mot sin egen innersta vilja.

Men en oskriven, protesterade hon. En oskriven lag fanns det som tvingade var och en att hedra sin moder, jo den var till och med

skriven. Fjärde budet.

För att det må gå dig väl och du må länge leva i ditt land.

Hon kunde hela förklaringen utantill: *Vi skall frukta och älska Gud, så att vi icke föraktar eller förtörnar våra föräldrar och herrar, utan håller dem i vördnad, tjänar dem, lyder dem, älskar dem och har dem för ögonen.*

Han tjöt av förvåning för Minna hade aldrig visat några religiösa tendenser så länge han känt henne.

Nej, det förstås. Men hon var konfirmerad, för formens och presenternas skull kanske, men ändå. Och under de där åren fastnade allt i skallen utan att man ansträngde sej. Förklaringarna hade varit överkurs egentligen. De behövde bara kunna själva budorden, men Karina hade en gång för mycket slagit Minna i huvudet med att på hennes tid hade man minsann tvingats lära sej varenda förklaring. På hennes tid hade allting varit svårare. I alla lägen. Fattigare, kallare, tråkigare, fulare, omöjligare. Men hon hade förvisso klarat av det!

Tyron kallade henne den mäktigaste martyren i Norden. Men då försvarade Minna Karina, att det var väl ändå ganska elakt sagt. Karina hade nog sina skäl. Och ibland kunde Minna förstå dem, se igenom Karinas överlägsenhet och känna någon sorts ömhet nästan.

- Det var länge sedan jag såg Kalle, sa hon till Tyron.
- Men åk dit om du så gärna vill!
- Du vill ju inte.
- Skulle jag hindra dej?
- Du kan väl följa med?
- Begär vad som helst av mej men inte det.

Sent omsider for hon, en iskall söndag i april. Hon hade inte ringt i förväg, ifall hon skulle ångra sej i sista minuten.

Tåget segade sej fram genom förstäder, fulare än synden, tänkte hon. Hon borde byta vyer. Byta utsikten från pendeln mot en vit bergsby i Södern kanske. Eller något. Ingen människa borde behöva skava sina ögon mot skrikfärgade kuber i raka led, miltals. De där byggherrarna skulle kedjas vid skampålar på torgen för att bespottas varje lördag, som det förr i världen gjordes med kriminella. Historiemagistern i gymnasiet hade lustfyllt berättat om skampålens

förnedring. Det vore härligt, tänkte hon, att spotta på dem som förfulade ens liv.

Ja, hon tänkte på lätthattade objekt. Det lossade på spänningen. Hon hade ont i magen, det hade hon alltid i sådana lägen, för om hon gissade rätt skulle hon inte hinna över tröskeln förrän Karina slungade ut den första anklagelsen.

”Jaså, det passar att komma nu”, kunde hon säga. Eller: ”Det var inte en dag för tidigt! Man kan ringa innan man dyker upp.”

– Oj, redan här! sa hon. Det kan inte vara mer än högst ett år sedan sist.

– Det är inte ett år, invände Minna.

– Nä nä. Elva månader kanske. Välkommen i alla fall! Du skulle vara välkommen hur ofta som helst. Stig in.

Minna klev in i hallen. Det var sej likt. Nu hade Kalle hennes gamla rum. Hon knackade på hans dörr, inget svar.

– Han är inte hemma! ropade Karina från köket. Hockeyträning. Nej, match kanske det var. Jag håller inte reda på det där. Han får skjuts med en kompis pappa, himla tur det. Flera dagar i veckan håller de på. Ja, det är bara bra ... så gör han inget dumt.

Minna gläntade på dörren. Hockeybilder överallt. Det syntes smala strimmor av hennes gamla flickrumstapet mellan planscherna. De rosa gardinerna såg vilsna ut bredvid NHL-gossarna. Konstigt att tyget fortfarande håller, tänkte hon, han borde ha fått nytt, hans kamrater måste ju reta honom för att ha tjejrum, men Karina märkte inte sådant. Hon var expert på att inte märka.

Några skolböcker låg på en pall. Hon bläddrade lite. Mattebok för årskurs fyra. Han var tio år nu, Sladden. I början fick han heta det för att han var ett sladdbarn. Någon dagisfröken trodde att hans pappa var elektriker, ha ha.

Nej, det hade inte varit mycket glöd i den pappan. Han bodde hos dem ett halvår och försvann ur deras liv långt innan Sladden föddes. Inte ett ljud från honom sedan dess – och inte en postanvisning, brukade Karina påpeka.

På sängen i innersta hörnet, halvt dold av kudden, stack en avskavd nalle fram. Det var Minnas gamla som Kalle fått ärva. Att den levde än! Men ena ögat var borta.

– Vart tog du vägen? ropade Karina från köket. Hon stod plötsligt i dörröppningen. – Jag har ingenting hemma. Eftersom du inte sa något innan. Jag sticker till konsum och handlar. Vill du ha kaffebröd eller smörgås?

– En macka vore gott.

– Vilket pålägg?

– Bestäm du.

– Ost eller rökt kött?

– Spelar ingen roll.

– Leverpastej?

– Ta vad som helst. Välj själv.

– Du var som tokig i leverpastej när du var liten. Minns du det? Med tunna, tunna skivor inlagd gurka. Ända tills du plötsligt kom på att det var lever i leverpastejen och fick ett kräkanfall.

Karina skrattade till. Ja, barn är lustiga. Hon tog på sej kappan och slog igen dörren, och Minna stod där med barndomen upp i halsen och kände kräksmaken i svalget.

När det ringde på dörrklockan tvekade hon om hon skulle öppna. Titthålet var trasigt, så hon såg bara en skugga utanför. En kompis till Kalle kanske. Samtidigt ringde telefonen, och hon visste först inte hur hon skulle bete sej. Ryckte snabbt upp dörren, och när hon fick se vem som stod där, glömde hon telefonsignalerna i pur förvåning.

– Jonas!

En skolkamrat från högstadiet.

– Såg dej kliva av pendeln! flinade han. Du hörde inte när jag ropade. Hur är det?

– Bra ... själv?

– Jo, för fan.

– Kom in.

Innan Karina dök upp igen hann Minna berätta att hon bodde söder om stan, sedan flera år, ihop med en karl, att Nanna stuckit utomlands och aldrig hörts av.

– Blev du dekoratör?

– Nä.

– Du drömde ju om det.

– Nej, jag drömde om Beckmans.

– Jaha, men det var ju bättre upp. Gratulerar!

– Och du, blev du webdesigner?

– Nja.

– Du var ju skolans datasnille.

Det var lätt att vara datasnille, sa han, i mitten av åttiotalet. Då fanns det ingen större konkurrens. Det hade väl inte riktigt blivit den karriären för honom, kunde man säga.

– Gift?

– Nä.

När Minna just börjat gymnasiet och han gick ringen över hennes i samma skola, hade han varit helt nere i henne, visste hon det?

– Nej.

Synd, sa han, för de skulle ha blivit ett fint par. Han ställde sej tätt bakom henne vid hallspegeln och lade armarna runt hennes armar och bröst, och samtidigt som de log mot varandra i spegeln med ett förläget fniss och han sa, att nog var de ett mycket vackert par, för dörren upp och där stod Karina med en matkasse i varje hand och hastigt mörkröda kinder, som av blygsel.

– Hej, sa hon med sänkt blick. Jag sätter på kaffe.

– Känner du igen Jonas?

Karina plockade upp varorna på köksbänken med bortvänd rygg.

– Äh, det är ju tio år sedan, sa han glättigt.

– Mamma, vad rodnar du för? Vi speglade oss bara. Är du så himla pryd, det har då inte märkts förr!

Minna skrattade och retades men Karina följde inte med i skojet, och innan Minna hunnit be Jonas stanna på en fika, sa han snabbt, att det nog var bäst att han drog vidare.

– Kul att ses i alla fall!

Hon hann inte protestera. Han var borta. Konstigt.

– Såg han spöken!

– Stannar du till middag? sa Karina. Hon hade ingen lust att bekräfta det, men spöke var nog ordet.

Det mörknade, och Tyron hade ringt fyra gånger, sa han efteråt. Den första när ingen svarade (och han blivit orolig, det måste hon ju ändå inse), den andra för att fråga hur dags hon tänkte komma hem, den tredje för att påminna henne och den fjärde för att påpeka att hon spräckt sitt löfte.

– Stannar du på middag? envisades Karina.

Minna skyndade sej på med ytterkläderna och rusade iväg utan att kolla när tågen gick, hon måste från Karinas middagstjat och hennes blaskiga blick av tusen förväntningar. Hon halvsprang genom snömodden med gråtsmak i munnen.

Tyron var inte inne när hon kom hem. Det stod använda kaffekoppar på soffbordet. En överfylld askkopp. Hon slog upp balkongdörren för att vädra ut. Röken kväljde henne sedan hon slutat röka. Rökning försvårar befruktning, hade gynekologen påstått. Då slutade hon genast fast hon aldrig trott hon skulle klara att sluta. Hon var uppväxt på cigarrettrök. En gång hade hennes pappa sagt att Karina rökt så intensivt när Minna låg i magen, att när folk sedan frågade om det blev en pojke eller en flicka, hade han med förvåning konstaterat ”flicka”, för han hade trott att det skulle bli en böckling.

Nu var hon avvänjd, utan dyra kurer. På ren vilja! Viljan till ett litet barn. Sju år hade hon försökt. Nu var hon villig till vilket offer som helst.

Kylan slog in genom den vidöppna balkongdörren. Hon tömde askfatet och torkade av bordet, bar kaffekopparna till diskhon. Det fanns ingen lapp på köksbordet om vart han gått eller när han tänkte komma tillbaka.

Hon skulle inte haft så bråttom hem, borde ha stannat där ”hemma” istället, pratat och väntat tills Kalle hunnit komma, frågat om hans hockey. Strukit honom över kinden och sagt, att hon inte glömt honom, att det bara kommit så mycket emellan. Att hon visst var hans storsyster, i alla lägen.

Snart skulle hon infria sitt löfte att de skulle träffas, snart. Kanske kunde hon ändå åka till något ställe där han hade match för att göra honom glad. Han var bara en liten pojke. Om Minna blivit gravid när hon först träffat Tyron, skulle hon också haft en liten pojke nu. En egen son, ett barn att fostra och älska.

Hon synade kylskåpet. Tomt, Tyron hade ätit upp resterna. Men knäckebröd fanns det och bredost. Hon åt åtta mackor, sköljde ned med te.

Diskade och städade i väntan på att han skulle komma hem. Han tyckte om när det var fint. Halv tio kröp hon till sängs och försökte somna för hon skulle upp tidigt. Varje dag skulle hon upp tidigt. Halv sju började jobbet. När hon fick barn skulle hon tvingas byta jobb, för inget daghem öppnar före halv sju på morgonen. Hur som helst måste hon byta jobb. Det var ett dåligt betalt skitgöra, och när folk frågade vad hon sysslade med skämde hon att säga det. Städ.

Tyron kom mitt i natten, på bra humör efter en krogsväng med sina vänner. Han var glad, och då var också hon glad och tålde att bli väckt halv fyra för att lyssna på hans bravader fastän hon skulle upp klockan fem.

Byta jobb, tänkte hon igen när ringklockan skrällde. Byta liv och bli en vanlig Svensson som får sova till sex. Varje morgon tänkte hon det medan hon pinade sej ur sängen, hällde i sej hett kaffe, målade ögonfransarna och halvsprang till pendeln och skakade tänder i gryningskylan.

Fast blev hon med barn vore det dumt att just ha börjat en utbildning, som hon annars tänkt. Karina hade äntligen slutat tjata, så Minnas motstånd att satsa på något hade försvunnit. Karina, som aldrig varit i närheten av studenten, krävde av sina döttrar att förverkliga alla de drömmar hon själv haft.

Nanna kunde hon inte klaga på. Högskoleexamen och skola för biståndsarbetare. Det dög åt en mamma med krav. Att Nanna vinkat hej hej och dragit till Sydamerika och inte hört av sej med ett enda brev på nästan ett år, verkade inte bekymra henne. Hon kunde vara stolt över Nanna. Kalle dög också, en piggögd pojke som drömde om en hockeykarriär. Än så länge dög han i alla fall.

Men Minna ... hon hade väl aldrig uppfyllt förväntningarna, vad hon kunde minnas. Den första människan som någonsin godkänt henne, var Tyron.

Hade hon tur skulle middagen stå på bordet när hon kom hem. Ibland var han huslig. Latinska specialiteter gillade han att laga. Pas-

tel de choclo tyckte hon bäst om, köttfärs, lök och majs, och en skål med pebre till brödet. Hans mammas favorit, log han då.

Hans mamma bodde i Chile, tusen och tusen mil bort men hennes andetag kändes över världshaven. Hans mammas pulserande hjärta styrde också hans blodomlopp, brukade han skämta, ty så är det ställt med alla mödrar och deras söner.

Du skulle älska min mamma, brukade han säga, hennes utstrålning och humor. I sin ungdom hade mamman varit förtjust i en amerikansk filmidol som hette Tyrone Power. Han hade spelat kung Salomo i en vidfilm med Gina Lollobrigida som drottningen av Saba. När det blev dags hade mamman döpt sin nyfödde son till Tyron Salomo för att han skulle bli en lika vacker karl. Och det blev han.

På väg hem från jobbet hinner Minna tänka mycket på Tyrons mamma. Ofta finns den kvinnan i hennes medvetande. Eller hans syster Isabel i Spanien. Och hans pappa i Jordbro.

Har hon tur har han lagat sin mammas favoriträtt och är på ett lysande glatt humör. Kanske har han köpt vin. Kanske diskar han efteråt och bäddar in henne i mjuka kuddar i soffan och en varm pläd och läser högt ur *Andarnas hus*. Kanske värmer han mjölk åt henne strax innan det är sängdags för att hon ska somna lättare.

Alla hennes *kanske* hänger som en snutfilt virad runt sugtummen.

När hon låste upp sin dörr slog den dammiga tystnaden emot henne. Han var inte hemma. Hon hade inte tur.

Hon rusade ner till gatuköket och köpte en chorizo med strips inslaget i påse, och väl hemma igen hann hon knappt få av sej ytterkläderna förrän hon tryckte i sej maten, fullkomligt utsvulten.

Om hon hade otur skulle han komma hem sent. Ringa klockan två och beställa middag till tre, halv fyra med specificerade önsningar. Sådana nätter var hon inte människa efteråt, när hon raglade iväg till jobbet i ottan.

Hon satte på teven för att liva upp sej. Tävlingar och såpor. Hon zappade en stund mellan kanalerna, inget givande. Knappade in MTV och lät musiken dåna genom rummet. Hjärta och smärta och överge mej ej, i sång efter sång. Samma rädsla.

Om hon hade haft ett barn skulle hon aldrig känt sej så ensam,

den tanken gnagde ständigt. Då skulle kvällarna fyllts av pyssel och omsorger, och vaggvisor skulle ersatt MTV-elegierna. När trollmor har lagt sina elva små trollbarn och knutit fast dem i svansen ... Nej, ett ville hon ha, bara ett enda litet troll, hoajajajajbuff!

Om hon fick en son med Tyron, skulle han aldrig överge henne. För en latinsk man är sönerna heliga. Han skulle kanske svika och konstra och hitta på dumheter, men överge sin sons moder skulle han aldrig.

En del människor kunde bli övergivna utan att förlora sej själva, men hon var inte en sådan. Kanske hängde det ihop med en eländig dröm hon brukade älta och som hon inte visste vad den betydde.

I drömmen är hon ganska liten, har kanske börjat skolan. Hon står vid ett fönster på övre planet i ett hus. I sängen bakom hennes rygg ligger hennes pappa yrvaken. Självt står hon nyväckt, just uppsprungen från sängvärmen, så tätt tryckt mot fönstret att näsan öm-mar. Nere på gatan väntar en bil på tomgång. Det lyser en skylt på taket, alltså en taxi. Hon ser chauffören, som står still bredvid bilen, och sin mamma, som kommer skyndsamt ut ur huset med ett bylte i famnen. Chauffören håller upp baddörren, och mamma lägger in byltet i bilen och springer snabbt tillbaka in i huset. Det dröjer bara ett ögonblick, så rusar hon ut på gatan igen, in i bilen, chauffören smäller igen dörren om henne, hoppar själv snabbt in i bilen och kör iväg med en rivstart.

– Mamma!!

Där slutar drömmen.

Hon mindes andra drömmar också, ruggigare, men ingen som förföljde henne som den drömmen då hennes mamma försvann.

En annan gång, men det var ingen dröm, åkte hon ensam med morfar i hans gamla skruttbil upp till Bruket, till mormor för att hämta hem mamma och Nanna, och morfar tjatade i bilen hela tiden att hon, Minna, som var en sådan stor flicka nu, måste vara duktig och hjälpa mamma, för mamma hade blivit nervklen. Hon visste inte just vad det betydde, men hon lovade att vara duktig. Morfar sa, att de hade fått en veckas lov från skolan, som pappa ordnat. Ni har allt en bra snäll pappa ni, sa han.

Ja, han var snäll, hennes pappa. Han hittade på stolligheter och köpte roliga saker. En gång fick Minna en sommarstuga i födelse-

dagspresent. Den skulle hon haft kvar nu, en stuga vid havet för sej och Tyron. Svala bad inne i viken. Solnedgång över skären. Sill och potatis på altanen och öl så iskall att den sved mot gommen. Hon och Tyron i paradiset.

Hon somnade framför teven, halvliggandes i soffan med en filt över sej och vaknade mitt i natten med ett ryck, då nyckeln sattes i låset. Det ljudet väckte henne ofelbart, skrapet av metall mot metall.

Han var full. Raglade in och föll ihop på golvet.

Hon hasade sej långsamt mot hallen och sträckte fram händerna mot honom för att hjälpa honom upp.

Han sparkade rätt ut men missade.

Karina

Mamma!

Skriket väckte henne.

Karina snodde runt i sängen. Ångestblöt. Som ett skrik från en annan värld. Hon klev upp och kokade en skvätt vatten, blandat med socker och citron. Skeden mot koppen lät skarpt i natten. Det var tyst. Inga bilar, inga tåg, inga plan. Hon kisade mot klockan, fyra. Vargtimmen. Den är väl då? När natten är som kallast innan morgonen gryr. Hon drog koftan om sej. Vankade över golvet, tittrade ut genom vardagsrumsfönstret mot cykelvägen. Lamporna lyste över tomheten, blekt som i en sjukhussal.

Vems var skriket? undrar hon. Hennes eget? Hennes barns? Någon av döttrarnas eller hennes ofödda söners?

Kalle sov djupt i sitt rum. Men nej, det gjorde han inte, det var en dröm, ett minne. Hon satte sej en stund på sängkanten och strök med fingrarna över den mjuka kudden. Hon stoppade om honom som om han legat där under täcket, tog muggen och drack glupskt av det heta citronvattnet, rörde upp sockret med skeden, drack igen. Ingen cyklade på vägen. Och hundägarna sov. Snart skulle hussarna och mattarna spatsera i den arla morgonstunden och de små älsklingarna pissa i gräskanten.

Vems var skriket som väckte henne varje natt?

Hon borde haft en cykel. Hon borde cykla på vägen utanför huset, över järnvägen, förbi hästgården och möbelladan till den lilla vita kyrkan på andra sidan fältet. Det skulle varit en katolsk kyrka. Med biktstol. Där skulle hon tryckt sitt huvud mot väggen och viskat till prästen sina synder och blivit hjälpt. Jag Karina Sandell, skulle hon säga, är en fattig och syndig människa. Jag erkänner.

Det hade funnits en annan tid.

Den där sommaren Minna var sexton och Nanna femton och den ofödde sonen växte i sin moders mage, hade allt känts hoppfullt, igen, mot alla odds. Fastän Bosse just övergett dem.

Den sommaren hade en avlägsen vän skickat vykort från Capri, och Karina hade tänkt, att dit skulle hon också resa någon sommar innan hon gav upp. Capri.

Åttiofem var det, sommaren åttiofem. *En lång het sommar* men utan varesej Paul Newman eller Joanne Woodward.

Det var då det.

Det var underbart. Lätt som en plätt. Livet lekte.

Nej. Omtagning: det var inte underbart och livet lekte inte.

Minna

Sommaren åttiofem. Det var då Minna hängt ihop med Jonas på pin kiv för att hennes mor inte gillade honom, obegripligt varför. Han var en snäll kille fast kär hade hon väl inte varit. Smickrad av hans uppvaktning snarare. Hon hade haft en bestämd känsla av att han inte heller var kär i henne utan att det var något annat, liksom kär i hennes närhet. Hon kom aldrig på vad. Det fanns någon hemlighet där.

Sommaren åttiofem. Det var då Bosse äntligen flyttade ut ur deras lägenhet på Järnvägsgatan. De hade hängt ihop ett halvår, Karina och han. De hade träffats på pendeln. Han jobbade i luckan på posten, och Karina sa, att han var en sådan fin människa. Fiiin, sa hon med snobb-i:n. Den där fina människan hade gjort Karina med barn och rymt till Göteborg, fick man väl lov att säga, för en rymning var det nog. Minna hade välkomnat den, och Nanna också vad hon kunde minnas.

Sommaren åttiofem, då Minna just skulle börja gymnasiet. Hon var dålig i skolan och hon hatade den men för sina föräldrars skull tänkte hon genomlida den och ta studenten. De skulle slippa skämmas. De skämdes redan tillräckligt. De skämdes över hennes svarta kläder med kedjor, hennes svartfärgade hår med mascarafixad lugg. De skämdes över hennes vitsminkade ansikte med blå kajalringar kring ögonen och hennes silverglänsande mun. De skämdes över hennes ring i näsvingen, hennes lösnaglar och framförallt över hennes medlemskap i en häxorden. De sa, att hon inte var klok. Hon sa, att de var svin. De sa, att hon var en ouppfostrad slampa. Hon sa, att det var de som uppfostrat henne. De sa, var för sej, att hon var en

skam för familjen. Hon sa, att hon inte hade någon familj. De sa, att hon skulle vara tacksam och uppföra sej anständigt, vilket man hade rätt att förvänta sej av en som var halvmyndig. Hon sa, att hon hatade dem och att de kunde ta sin djävla moral och köra upp i arslet.

På hösten dog hennes far.

Karina

Sommaren åttiofem hade mannen som Karina trodde skulle förändra hennes liv just försvunnit. I och för sej hade han verkligen förändrat hennes liv, om än inte som hon hoppats. Alla män hade förändrat hennes liv. Herr Bergman, fadern till hennes döttrar, hade gjort vad han kunnat för att utplåna henne från jordens yta. Honom var hon gift med. De andra som förändrat hennes liv var också gifta (fast inte med henne): Christer som hon älskat in i hjärtats ömmaste rot, och Zeus, hennes ungdomskärlek som sått ett frö, vilket sedermera avlägsnats med ett operativt ingrepp i Warszawa. Då var hon tjugofyra och närmaste legala abort hade endast gått att få där, för pengar. För herr Bergmans pengar för att vara exakt. Hon skrattar förnöjt. Det var det enda hon blåste honom på. Annars var det han som blåste henne. År för år, så han kom lindrigt undan. Nu var han död, frid över hans minne. Hon var med på begravningen och skulle egentligen velat lyfta på locket för att verkligen se med egna ögon att han var garanterat död. Det gick förstås inte för sej. Hon fick lita på att det var hans corpus som låg i kistan, men säker kunde man aldrig vara när det gällde trixaren och storcharmören Lennart Bergman. Efter hans frånfälle tog hon tillbaka sitt flicknamn.

Det var synd att hon inte fick bli änka, hade hon tänkt. Hon hade behövt få sörja i reglerad form, för det fanns mycket att sörja. Men någon änka blev hon förstås inte, de var ju skilda sedan lång tid när han dog, och den där vulgära hoppan han gift om sej med stod på begravningen utspökad i änkedok och försökte se ut som Julia Roberts i svart slöja.

Ja, Karina hade ruinerat sej på eleganta sorgkläder, en svart dräkt

från NK, pumps från Lagersons, i en tid då folk gick på begravning i ljus trenchcoat eller vad som helst, men han hade varit markant formell, maken, så hon ville väl knäppa honom på näsan nu när han inte längre knäppte tillbaka eller kanske bara visa hans fisförnäma släkt och löjligt unga änka att hon inte varit någon utplånad lus. Eller om det var för flickornas skull – att hon ville vara deras stöd bland gamarna.

Hon behövde inte alls gå, hade Minna sagt. Hon och systemen kunde klara begravningen själva. De hade inte träffat sin far på åratals och vid den tiden kände de inte till familjehemligheten, så begravningen var ganska enkel för dem, lovade döttrarna.

Men Karina insisterade.

Han körde ihjäl sej, det var så han dog. Snöpligt slut för en stjärna. Singelolycka, rätt in i en lyktstolpe. Somnat vid ratten, antog polisen. Det fanns ingen anledning att misstänka något annat. Nej. Betydelseöst eftersom inga pengar fanns att fördela eller något försäkringsbolag som behövde betala.

Han var full som en apa och hade för åratal sedan förlorat sitt körkort. Så borde hon sagt till sina döttrar. Till hans döttrar. Men hon log bara trött och instämmande, att han somnat vid ratten, kanske hade han verkligen somnat. Åtminstone hade han inte skadat någon annan, och det räknade hon som en sensation i sej. Hon var inte den som klöste upp läkta sår.

Hennes plågoande var död.

Hon var vacker på begravningen.

Flickorna grät klädsamt, och hon försökte snyfta med, men det blev svårt. Hon torkade sina torra ögon med näsduken. Det kändes ändå passande. När hon kom hem klippte hon ut dödsannonsen, lade den på golvet och hoppade jämfota på den gallskrikande. Jippiiiii ..! Han var död. Han kunde aldrig mer göra henne illa. Han var oskadliggjord. Äntligen. Gode gud, tack.

Hon lade annonsen i en plastficka och satte in den i pärmen med betalda räkningar.

Hon tänkte aldrig tala om för sina döttrar vad deras far gjort. Det finns gränser. Hon tänkte aldrig tala om det för någon. Och de som känt till det hade hon för länge sedan slutat träffa. Hon hade gjort sej kvitt det förgångna.

När hon träffade Bosse på pendeln, på sin födelsedag, blev hon född på nytt. Allt det som varit, raderades. Han öppnade sin famn, vek ut sitt blödande hjärta och erbjöd sin sargade själ.

Hon borde väl aktat sej, med sina erfarenheter. Hon borde väl flytt i panik. Inte en stortjusare till! I hennes liv.

Det är lätt att vara efterklok.

Ja. Ja.

Han var snäll och gullig, lite slarvig, men vem är perfekt. Hon blev gravid och han stack. Kortfattat.

Fyrtiotvå år, hon var fyrtiotvå år. Och gravid. Inte tjugo. Inte trettio. Utan fyrtiotvå, och ett halvt, särdeles opassande. Hennes döttrar var i tonåren och hon hade nyss begravt deras far. En gång, för mycket länge sedan, hade hon låtit operera bort en ofödd son. Alternativt: En gång, för länge sedan, hade hon fått bortopererad en ofödd son.

Nu gick hon inte ens till det erbjudna samtalet hos kuratorn. Inga fler förlorade söner. Hon visste det säkert. Hur dumt det än var. Och det var det.

I januari föddes pojken. Bosse hade erkänt faderskapet men därutöver intet. Betrakta mej som förlorad, sa han. Din son är faderlös.

Jaha, tänkte hon. Men det var ju även hennes döttrar, det kändes vant.

Hon var väl inte religiöst lagd, tyckte hon, men att föda gossen kändes ändå som något slags botgörelse. Bara att hon tänkte ordet! Botgörelse.

Han kom att döpas till Karl Johannes, det sista efter Döparen, men döpt blev han i sanning inte utan endast namngiven, ty finansiella resurser till att ordna dopkalas saknades. Kalle kom han att kallas. Han påminde något litet om den brittiska aktör, som spelade Johannes på film, och sämre förebild kunde en liten pojke ha. Väl.

Johannes huvud på ett fat, tänkte hon först efteråt. Huvudet på ett fat för en kvinnas nyck. Det hade maken (den nu döde) brukat säga, att en kvinnas nycker kunde leda till fördärv. Jämt, överallt. Pågick ständigt. Kvinnans nycker manövrerade världen. Sedan tidens gryning. Hur hade inte Marie Antoinette styrt den Franska revolu-

tionen, eller Marilyn Monroe krisen i Grisbukten. För att nämna två exempel av tusen ...

Och du! hade han sagt till Karina. Du! Hur har inte dina nycker förött mitt liv och dina barns.

Säg det, tänkte hon. Säg det den som kan.

Vem har inte förött sitt barns liv, nämn någon.

Minna

Första gången Minna träffat Tyron hade han överöst henne med komplimanger för att hon liknade hans syster. Det var innan Minna avfärgat håret från svart. Det hade varit länge sedan han sett sin syster, sa han, han funderade på att hälsa på. Hänger du med? frågade han den andra dagen av deras bekantskap. Visst, sa hon, men det skulle hon aldrig vågat. Sedan nämnde han inte den där systemen.

Han berättade om sin familj i omgångar. Gradvis kunde hon pussla ihop fragmenten till en livshistoria. Halvsyskon. Skilsmässor. På flykt. Pusselbitarna kom okronologiskt. Från början fick hon bara reda på att hans styvmor bodde i Finland men systemen i Spanien.

Han hade inte sett sin syster sedan han var sexton. När Isabel fyllde tjugofem skulle hon ha ett jätteparty. Mamman kom nog över från Chile. Då tänkte Tyron passa på att presentera Minna för släkten, sa han. Då fick hon inte ha mascara i håret och kedjor i kläderna. Men det hade hon ju slutat med för årtal sedan, vad löjlig han var.

När det där tjugofemårskalaset sakta närmade sej började han hjälpa Minna inför resan. Han gav henne råd om frisyr och make-up och klädstil och konversationssätt. Konversationen behövde han inte bekymra sej om, lovade hon, för hon kunde inte ett ord spanska, det visste han ju. Då blev han oerhört förolämpad över att hon trodde, att hans släkt var så obildad att den inte kunde konversera på engelska. För att mildra hans upprördhet köpte hon en ordbok, ”Spanska på resan”, och började ihärdigt läsa på. *Encantado de conocerle*. Trevligt att träffas. *Cómo está usted?* Hur mår ni?

Hon sorterade ut sina alltför korta kjolar och alltför uringade jumprar. Köpte ett par diskreta örhängen, avlägsnade ringen i näsan

och bytte läppstiftsfärg. Naturellt skulle det vara, lät han förstå. Sansat, avvägt, perfekt. Smal kajallinje vid ögonfransroten, tunt med mascara. Transparent puder. Naturfärgat hår, askblont, det lät vackrare än det var. Silverslingor skulle pigga upp, tänkte hon, något litet fick väl den där skitfina spanska släkten tåla.

Hon var livrädd för att möta den. Hon ensam mot hela hans jättesläkt.

På förhösten for de. Hon hade aldrig flugit förr. I hennes barndom hade det inte rymts några charterresor. Det hade varit skollov hos mormor och morfar i Bruket år ut och år in, och när Nanna och Minna hade klagat, fick Karina martyrrattacker och kved att hon var en usel mor, det begrep hon nog att de tyckte.

– Aldrig flugit? sa Tyron. Håll min hand. Hos mej är du trygg.

Hon blundade hårt och höll hans händer i fyra timmar, innan planet slutligen landade. Hon visste att hon var på väg till sin examen, och det var ingen enkel studentexamen som vem som helst klarade. Nu väntade granskning och utfrågning på en högre nivå. Hon var skräckslagen.

Tyrons syster bodde i en vit by i bergen med man och son. Gästerna strömmade till i stort antal, men mamman kom inte, vilket gjorde Tyron beklämd men Minna lättad. Där var mostrar och fasterar och kusiner hur många som helst, till Isabel eller till hennes man fick Minna inte riktigt kläm på. *Encantado de conocerle*, log hon mot dem alla. *Como está usted?*

Hon log och log mot alla de där människorna, som konverserade varandra på spanska med stora skratt och häftiga omfamningar. Det var möjligt att de även kunde konversera på engelska, men det gjorde de inte.

Ett par dagar efter systemens tjugofemårskalas fick Tyron och Minna lov att stanna kvar i huset i den vita byn i bergen till dess deras flyg avgick. Isabel och Tyron hade inte setts på tio år, inte sedan han flyttade hemifrån Santiago över hela världshavet till sin far i Jordbro, så Minna måste förstå, sa han, att de ville pladdra och minnas på spanska, men den sista dagen sa i alla fall systemen på engelska, att jasanya är inte gifta och jasanya, ni har inget barn. Oh, well.

Några år senare, när de fortfarande inte var gifta och fortfarande inte hade något barn men åtminstone snuddat vid möjligheten, skulle de komma att återvända till den vita byn i bergen, men dit var det ännu långt.

De flyttade från Jordbro, som Tyron kallade för Det där djävla ghattot. Nu bodde de lantligare och lugnare. Men han åkte ofta tillbaka till sitt djävla ghetto och träffade vännerna medan hon ensam avnjöt lugnet i det nya hemmet. Hon ville inte klaga på att det var tråkigt. Hon unnade honom faktiskt att träffa sina vänner, vem vill inte ha vänner, och efteråt var han alltid på ett strålande humör och kunde älska henne hela natten. Ibland spelade han på någonting, hästar kanske det var, med vännerna och vann pengar så de kunde köpa bil och nya möbler. Hon hade aldrig haft det så bra. Jo, när hennes pappa levde förstås, när hon hade egen sommarstuga, men det kändes väldigt avlägset.

Ibland kunde hon komma på sej med att längta efter sin pappa fastän hon inte visste exakt vad längtan innehöll. Hon hade inte några riktiga minnen av honom, han hade nog aldrig varit hemma. Hon mindes inte. Hon mindes nästan ingenting från sin barndom. Hon mindes bara den där gången när taxin farit iväg med mamma, som haft ett bylte i famnen, som hon senare räknat ut måste ha varit systemen, och att mamma den gången lämnat henne ensam kvar. Hon mindes hur hon tryckt ansiktet mot fönsterrutan så näsbrosket knakat och hon mindes skriket som ekade in i öronen och gråten som blandades med snoret.

Det var det hon mindes från sin barndom, och när hon berättat det en gång för Tyron, sa han, att det var ett väldigt litet lidande, att lipa en skvätt i fönstret. När han var liten i Santiago, hade folk försvunnit och mördats, då hade barnen haft skäl att gråta.

När de kommit hem från den spanska födelsedagsresan och flyttat från ghattot till ett lantligare ställe, var det första gången Minna slogs av en ovanlig tanke när hon vid en vanlig veckostädning fann ett vitt damm på den höga smala hallbyrån, vilken hon mestadels bara helt hastigt torkade av med uppsträckt arm och ståendes på tå i hopp om att trasan fångade upp dammet utan att hon såg det, men den här

dagen tog hon utan särskild anledning fram en stol, som hon placerade intill byrån och klev upp på för att se efter att ytan verkligen blev ordentligt avtorkad, och det var alltså i det ögonblicket hon fick syn på det vita dammet och slogs av en ovanlig tanke. Som maizenamjöl såg det ut, tänkte hon, men vem lägger såsredning på hallbyrån?

Hon torkade av det och steg ner från stolen och slog genast bort tanken som nyss slagit henne. Så var den ur världen. Hon hade värre bekymmer än mjöl på byrån och ett av dem överskuggade alla de övriga, barnet. Som Tyron begärde, som hans syster frågat efter. Som Minna längtat efter alltsedan ... strunt i det! Som skulle göra henne till kvinna. Och som möjligen, det hoppades hon i alla fall, kunde täppa igen hennes svarta hål.

Tyron kände inte till det och behövde heller aldrig göra det. Inte ens Nanna fick veta. Det var en hemlighet mellan Minna och hennes mor.

Karina, sa hon annars. Hon sa inte så ofta mamma, men i det läget, den gången, var det en uppgörelse inte mellan Minna och Karina utan mellan en dotter och hennes mamma.

Det är för ditt eget bästa, hade modern sagt. Tänk på din framtid! Förstör inte ditt liv på strunt. När hon själv varit ung fick en flicka inte välja, sa hon. Då hade kvarnstenarna hängts kring halsen på unga kvinnor i ett aldrig sinande lidande. Njut av din ungdom! sa hon.

Minna var sexton år och hennes pappa hade nyligen dött.

Vad ville hon själv? undrade kuratorn på abortkliniken.

Ja, hur skulle hon kunna veta det, vad hon själv ville? Hon ville väl både det ena och det andra och allt möjligt. Hon ville inte döda ett barn, det ville hon inte.

Det var inget barn, sa Karina, det var inte ens ett foster. Ett embryo! Ingenting.

Det som växte i Minna kallades ett ingenting, så det var ju konstigt, tänkte hon, att det måste till ett operativt ingrepp. För att avlägsna ingenting.

Kuratorn hade frågat vem pappan var, och då sa hon att det tänkte hon inte avslöja (och hur kunde ett ingenting ha en pappa?) för hon

ville inte säga, att hon inte visste, men så var det, att hon inte visste. Det fanns två att välja på. När den förste gjort slut efter ett enda ligg, ty han hatade upprepningar, sa han, det tråkade ut honom, då hade hon tröstat sej med den andre och det gjorde hon snabbt fast bara en enda gång, men hon kunde på grund av snabbheten inte veta vem av dem som var pappan.

Och efteråt tänkte hon att det nog var det som avgjorde ingreppet på ingentinget, hennes skam att vara en slampa snarare än hennes mors tjat om att hon skulle njuta av sin ungdom.

Det gjorde inte alls ont, ingreppet. Det utfördes under narkos, gick snabbt och enkelt. De låg där på varsin bår i operationssalens förrum, en låg rad av unga kvinnor. Spruta, zzzzzz, uppvakning, taxi hem. Nästa! En dag borta från skolan bara.

– Jaså Bergman var sjuk igår, hade matteläraren påpekat, men är redan på benen, det kunde inte ha varit något allvarligt?

– Ingenting, sa hon. Det var ingenting. Och nu var ingenting borta.

Det kom några droppar blod. Det gjorde inte ont. Hon kände inte något. Det blev bara ett hål av tomhet.

Hon hade inte tänkt på det jämt men hon tänkte på det när Tyron i början av deras bekantskap sagt, att han hoppades hon var fertil, för en vacker dag måste hon föda honom ett barn om hon ville bli hans kvinna på allvar, och då hade hon känt en plötslig lycka över att veta att hon var fertil och skulle bli hans kvinna, hans hustru, hans barns mor. Och hon hade tänkt på det, men med mindre lycka, när Tyrons syster tjatat om det där barnet.

Varför, grubblade hon, ville inte hennes kropp bli gravid när äntligen sinnet ville? Det var straffet, tänkte hon. För att hon lät utplåna embryot för att hon lät skammen styra, för att hon förnekat en människa att leva, kanske inte ett foster, utan sej själv. Men just det tänkte hon inte, hon tänkte bara på fostret. Hon slog upp en bok, som hon en gång sett på sexualundervisningen och därför kunde leta fram på biblioteket, med Lennart Nilssons tydliga bilder av foster. Hon räknade på fingrarna hur gammalt hennes ingenting hade varit vid ingreppet, åtta veckor kanske, eller nio, och hon läste noga beskrivningarna av fostrets utveckling.

4 veckor, en halv centimeter långt

7 veckor, ett par gram

12 veckor, fingrar och tår färdiga

Det skulle ha fötts i maj. Då satt hon med sin bebislillebror i famnen och tänkte, ja gud vad tänkte hon egentligen. Det kunde hon inte längre minnas.

Karina

Hur långt bort ligger horisonten?

Det beror på var man står och hur lång man är. Utan horisonten skulle människan överblicka allt och inget skulle finnas kvar att upptäcka.

Vilken tanke. Karina vek ihop tidningen. Hur ser den människa ut i huvudet som klurar ut de där tankarna ...? Hur långt bort ligger horisonten? Ja, det undrar väl varenda en. Men sedan.

Enkelt uttryckt är avståndet roten ur jordens radie gånger två gånger ögats höjd över havet.

Roten ur, tänkte hon. Roten ur tjugofem är fem. Längre kom hon aldrig i matematikens irrgångar. Roten ur horisonten ...?

Hur långt från horisonten levde hennes döttrar, eller hur nära?

Nanna, som hade kallats Kari tills hon försvann, fanns inte längre kvar i sinnevärlden.

Hon hade bytt förnamn och efternamn och land.

Och Minna ... Det var inte lika långt till Jordbro som till Sydamerika, det var det förstås inte, och förresten bodde Minna inte kvar i Jordbro heller men någonstans där åt Nynäshället, och dit tog det timmar att ta sej, och skulle hon vara ärlig kände hon sej inte ovillkorligt välkommen.

Minna hade aldrig sagt det, att kom och hälsa på, det hade hon inte. Och två timmar på pendeln eller tre eller vad det kunde ta. Med Kalle, som bara ville gå på hockeyträning, det skulle aldrig fungera hur man än försökte.

Så det blev inte av att hon kom iväg.

Hon tänkte, att hon skulle ordnat en riktig familjehögtid för att

alla skulle träffas och för att Minnas kille eller karl eller vad han borde kallas, skulle få tillfälle att komma in i släkten. Det hade hon tänkt.

Sedan var det problemet med Kalle i skolan, att han hade så svårt att lära sej läsa, och alla möten med psykologer och kuratorer och bokstavspedagoger huruvida han var ett ABDC-barn eller bara dum i huvet eller möjligen NTV, normal tills vidare, det var inte gott att veta. Det där tog sin tid.

För barnet vidgas horisonten i en rasande fart. Ju äldre vi blir och ju högre vi kommer, desto mindre nytt ser vi.

Horisonten flyttar sej ungefär 140 meter för varje decimeter man flyttar ögonen i höjded.

– Ser du horisonten? sa hon.

– Ja, svarade han.

– Vet du vad horisonten betyder? sa hon.

– Det vet väl du som frågar, sa han.

– Horisonten, sa hon, det är porten till nyfikenheten.

– Det visste jag väl, sa han och knappade vidare på tevespelet.

Och hon gick ut i köket och bryggde en kopp kaffe, becksvalt.

Minna

Minna. Hennes namn är Minna. Hon stod framför spegeln i sovrummet, vred och synade sin nakna kropp. Utfyllnad i bröstet och borttagning på låren – om hon haft pengar. Hon skulle inte tvekat en sekund. Tjugosex år och uträknad, tänkte hon. Tillbaka på ruta ett. Eller förresten, vadå tillbaka? Hon hade väl aldrig kommit längre; ett helt liv på ruta ett.

För tio år sedan trodde hon på ett liv efter detta. Då, när hennes far kört ända upp i himlen. Via nån djävla stolpe. Då hade hon trott på än det ena, än det andra. På den tiden.

Nu stod hon här naken från topp till tå och beskådade resultatet. Några blemmor, ett översminkat blåmärke. Syntes inte.

Det fanns de som tyckte hon var snygg. Det fanns kanske någon som tyckte hon var trevlig. Eller kul.

Det fanns åtminstone en som tyckte hon var en besvikelse. Karina Sandell hette den personen. Ville inte ens ha samma efternamn som sina barn.

Tänk, brukade hon säga sej själv när hon såg den där människan, tänk att jag en gång legat i hennes mage och fötts till livet av henne. Otroligt.

Borde man inte känna någon samhörighet eller nåt med sin mor?

Den enda bindning hon känt, vad hon kunde påminna sej, var till Tyron. Trots att hon hade en syster och en bror. Och annan släkt. Och – ja, en mamma fick hon väl kallas. Och en död far.

Alla var de statister.

Men Tyron skulle aldrig nöja sej med det. Han är super. Han är medelpunkten och naveln, det glödande magman i händelsernas inre.

Han är solen och månen och alla himlens stjärnor. Ljuset. Elden.
Livet.

Första gången hon såg honom tänkte hon, att aldrig ... Tjejtju-
sare, hade hon tyckt.

Mörk snygg suspekt.

Nej tack!

Kanske var det inte rosen i brevinkastet varje morgon. Kanske var
det inte hans hängivna uppvaktning. Möjligen var det bara det att
hon plötsligt blev verklig. För någon. Och någon råkade vara just
han.

Det var en sådan dag när snöslasket smälte till en vårmelodi i rännenstenen och solen räckte till för alla, då Minna fick lust att åka till Bruket. Redan innan hon frågade Tyron förstod hon att han inte skulle vilja följa med, men hon frågade ändå och till hennes bestörtning sa han okej, visst, vore kul att träffa din mormor.

Bilen hade pajat, beklagade han, eller rättare sagt, den var faktiskt såld, den hade ändå bara varit en rishög, det måste hon väl hålla med om.

– Vad fick du? undrade hon.

– Fick vadå?

– Vad fick du betalt för bilen?

En rishög, sa han, fick man inte betalt för, den fick man själv betala för på skroten, men han hade haft en sådan sagolik tur, att en kompis tog hand om den utan krav på ersättning.

– Så storartat, muttrade hon men beslöt att glömma bort hur mycket hon själv investerat i den där bilen trots att hon inte hade körkort än.

– Det blir pendeln, tåget och bussen, sa hon bara.

– Pendeln, tåget och bussen? undrade han. Det låter som tre timmar ...?

– Ungefär.

Han lyckades låna en bil av en vän, och hon var hur som helst glad att han ville göra henne sällskap till hennes barndom, för det var så det kändes, att Bruket var hennes barndomsland fast hon inte alls vuxit upp där utan i själva verket bara varit dit några skollov.

Men det hade funnits där. Genom alla stormar och förändringar

hennes föräldrar iscensatt, hade mormor och morfar i Bruket tryggt väntat i fonden.

– De heter Vega och Gunnar, sa hon plötsligt när de passerat Uppsala, mormor och morfar. Så heter de.

Han nickade. Han sa inte vad hans hette och hon vågade inte fråga. Kanske ville han inte prata om dem, kanske var de döda. Kanske försvann de under de där åren på sjuttioalet, när Tyrons familj flydde till Sverige.

– Stanna! sa hon. Jag måste av här vid telefonkiosken och ringa och kolla att de verkligen är hemma. Fast det är de alltid. Men ändå.

Hon bad honom köra sakta. Vile krypåka in i samhället för att hinna få i sej allt. Som när man suger på en karamell med ögonen. Titta, bara titta och njuta. Den slingriga vägen mellan husen. Låga hyreshus från anno dazumal. Villor, träkåkar med brutna tak. Brukslängorna borta vid herrgården. Dammen, de väldiga ekarna.

De var hemma. Vega blev eld och lågor och hade redan hunnit slänga in sockerkakan i ugnen innan Minna knackade på.

– Flicka lilla! sa Gunnar med hunden hoppande och slickande henne i ansiktet, vad du vuxit till dej, men så är det också några år sen man såg dej. Hrm.

Nej, hon hade ju inte haft något skollov efter gymnasiet.

– Jaja, viftade han undan hennes bortförklaring, det var väl så stressigt där nere i Stockholm, fyfan, där skulle en aldrig kunna bo.

Han var pensionerad men bodde fortfarande kvar i lägenheten ovanpå OK-macken. När macken för länge sedan lades ner köpte han huset så Vega äntligen fick bli villaboende som hon drömt om i hela sitt uppåtsträvande liv, som Karina uttryckte det. Men någon trädgård fick hon inte, för Gunnar envisades med att behålla asfalten på tomten. Pumparna fick stå kvar och OK-skylden hängde på sin plats. Karina tyckte det var patetiskt, sa han med avsmak men själv såg han på sitt bevarande av miljön som en kulturgärning. Butiken var intakt men stängd förstås. Hans privata lilla museum, som han vårdade väl, och en vacker dag, sa han, skulle hans mackbutik anses så märkvärdig i trakten att skolklasser skulle be att få komma på besök för att beskåda en äkta interiör.

– Du är inte klok, sa Vega. På en enda fläck!

Hon tog sockerkakan ur ugnen och hällde upp kaffe. Gunnar gick till hörnskåpet för att hämta flaskan.

– Du vill väl ha en liten djäkel! Han nickade åt Tyron.

– Jag kör.

– Jamen ni sover väl över?

– Ja ..., sa Minna osäkert och flyttade blicken från än den ena, än den andra.

– Men jag är inte så förtjust i konjak. Tack i alla fall!

Inte förtjust i konjak! Minna höjde ögonbrynen. Det var en överraskning.

– Men jag tar en! sa hon glatt.

Gunnar lade morfaderligt armen runt hennes rygg och sa beklagande, att han inte tålde se kvinnor supa och än mindre en flicksnärta. Han hällde upp en redig skvätt åt sej själv och ställde tillbaka flaskan i skåpet.

– Varsågod! sa Vega och så var kaffekalaset igång.

Tyron blev utan cigaretter och for iväg för att köpa ett paket trots Gunnars protester att han hade kvar i butiken. Han kom inte tillbaka.

Minna gick runt i lägenheten, först i avspänd väntan, sedan alltmer ängslig. När hon insåg att Tyron åkt hade sista bussen för dagen gått.

– Vad tog det åt den! fnös Gunnar.

– Jag bäddar åt dej i det vanliga rummet, sa Vega.

Det var Karinas gamla flickrum, där Minna och systemn brukat sova på skolloven. Det låg en jättelik hög tvätt på ena sängen. Strykbrädan stod framme. Vega röjde undan och hämtade lakan.

– Du kanske kan bädda själv?

– Visst. Visst!

– Det var en underlig djävel, muttrade Gunnar. Är du ihop med den? Bara ge sej av. Och storbjuden var han! Tokfan.

– Vi dricker kvällste efter Rapport, sa Vega.

Minna sa, att hon behövde en promenad och försvann kvickt nerför trappan. Det var skymning med vårrosa himmel och vinterkyla kvar i luften. Hon andades djupt. Vart hade han tagit vägen ... hem? Varför stack han utan att säga ett ord!

Ett två tre, andas djupt.

Ett två tre ...

Ett två tre.

Bygatan fram. Hon huttrade i marsblåsten. Hur skulle hon kunna krypa ner mellan mormors kalla lakan i sin mammas gamla flickrum. Var var Tyron? De skulle sovit i samma rum, de skulle somnat i varsin säng med varsin arm hängandes ner i mittgången och fingrarna sammanflätade, de skulle vaknat tidigt av Vegas pyssel i köket och Gunnars frustande efter morgonpromenaden med hunden.

De skulle suttit i det hårda morgonljuset en tidig vårdag och druckit hennes mormors heta kaffe och lyssnat på morfars skvaller och skrönor, och Tyron skulle sagt att, jo, jag tycker mycket om dina morföräldrar, och så vackert det är här omkring.

Bortsett från macken. Men allén och herrgård och smedjan och picknickängen ... Gamla korvmojjen vid busstationen som blivit pizzeria och näckrosdammen bortanför klockstapeln ... Roffes video och stallängan som blivit galleri ... Det liknade ingenting annat och för Minna hade det varit ett ställe alltid lika efterlängtad. Det var skidåkning i morfars sällskap med apelsiner i ryggsäcken på vintern, saft och bullar på badstranden med mormor och sommarlov långa som evigheter.

Hon sprang längs med vägarna som om hon skulle funnit Tyron där vid något oväntat hörn, i en skugga, bakom ett träd, vid gränsen. Tyron eller vem hon sökte, vad hon sökte.

Han skulle ha älskat denna hennes plats på jorden, den usla djäveln!

Hon kan gå tillbaka till macken, det kan hon. Hon ser hur hon går uppför trappan till övervåningen och säger till mormor, att visst, jag bäddar själv. Hon kryper ner i den isiga bädden och gnider sina ben och armar för att få upp värmen som hon brukade som barn. Det är för att du har lågt blodtryck, brukade Karina säga, som du är så frusen. Men då lever man länge!

Det sa hennes mamma mest varje kväll när Minna var liten och huttrade under filten. Gamla kungen hade också lågt blodtryck, sa hon. Han blev jättegammal!

Sov gott. Puss puss.

Nej, hon kan inte gå tillbaka till mormors sockerkakelukt och morfars uppläxningar. Vart for Tyron? Hon måste prata med honom, hon skulle ändå inte kunna sova en blund annars. För att kolla och dubbelkolla kilade hon ner till busshållplatsen och läste tidtabellen. Jo, sista bussen för dagen hade gått, precis som hon visste.

Då var det tummen som gällde.

Hon ställde sej vid Stora vägen och inväntade första bästa bil mot Uppsala. Det tog ett tag men skam den som ger sej, tänkte hon. Ett av hennes mors favorituttryck. Till slut fick hon lift, och när hon blivit avsläppt vid centralstationen ringde hon och sa att du mormor, jag kommer och bäddar en annan dag, och innan Vega hann ställa sina besvärande frågor, kvittrade Minna på med hejdå vi hörs och tryckte ner luren.

Tåget till Stockholm. Hade just gått, men det kom nog ett nytt.

När hon slutligen låste upp sin lägenhetsdörr var det mitt i natten. Hon tassade tyst in i hallen, hängde av sej ytterkläderna i mörkret, smög ut i köket och tände ett ljus och bar ljusstaken framför sej på sin trippande väg mot sovrummet. Äntligen nära honom! Upprymdheten bubblade som kolsyreläsk, kittlade och gjorde glad.

Tyron tokstolle!

Hon klev in i sovrummet beredd att falla på knä vid sängen och smeka hans händer, kyssa hans mun och sovande ögonlock.

Kanske slår han upp ögonen och ler. Kanske slår han till henne i rena förskräckelsen. Kanske snusar han vidare i tung sömn hur hängivet hon än kysser och smeker och knäfaller.

Men han var inte där.

Sängen stod tom. Hon tände taklampan. Tom, sängen var tom. Bäddad som hon lämnat den på dagen. Han hade inte varit hemma, så vart for han? Godegud!

Hon vankade över golven tills han skulle komma, när än han kom. Alla dessa vankande nätter, tänkte hon – inte utled men ängslig, alltid ängslig.

Hon hade så gärna velat att han skulle ha tyckt om hennes barndomsland, det som var hon förutom hon själv.

Han tyckte inte om hennes mor, men det var en sak, så Minna försökte inbilla sej att det inte berörde henne.

Men mormor och morfar och Bruket, hennes barndom och tillhörighet!

– Varför stack du bara så där?

Han stod vid sängen när hon vaknade, och alltjämt kisande hade hon kastat ur sej frågan.

– Svara.

Han sjönk ner på sängkanten och strök henne över kinden.

– Förlåt, sa han, men jag stod inte ut med din sockerkaksmormor och din besserwissermorfar. Jag tyckte de var enfaldiga. Förlåt! Jag fick kvävningssänsor av hela det där sliskiga samhället.

– Varför försvann du bara? Varför lämnade du mej?

– Förlåt, förlåt, sa han.

Han hade verkligen tänkt att bara köpa cigaretter men inne i butiken hade det varit lång kö, och folks inskränkta bypladder som han tvingades stå där och lyssna på hade gjort honom nervös. Han bara flydde, han måste därifrån. Han glömde bort henne, han kunde inte förklara det.

– Varför ringde du inte och sa det?

Han kunde inte numret.

– Varför kollade du inte med nummerbyrån?

Han hade glömt deras efternamn.

– Sandell! Som mamma!

Han kom inte ihåg det. Han hade gripits av panik.

– Var har du varit inatt?

– Hos en kompis. Jag kunde inte vara ensam. Förstår du?

Det snurrade runt i huvudet. Hon ville tro det. Det var inte alls omöjligt. Precis som han sa, så kunde det ha gått till.

– Tror du mej? bad han.

– Mmm, sa hon. Du vet att jag alltid tror dej.